

Svätá Teofánia nášho Pána Ježiša Krista

Pri výraze Bohozjavenie ide o slovenský preklad gréckeho výrazu Teofánia, ktorý znamená „zjavenie božstva“. Tento výraz sa používa vo východných cirkvách, latinská cirkev uprednostňuje grécky výraz Epifánia, ktorý sa prekladá ako „Zjavenie“. V podstate oba výrazy chcú vyjadriť rovnakú predstavu. V byzantskom liturgickom kalendári tento sviatok pripomína Ježišov krst v Jordáne Jánom Krstiteľom ako zjavenie Najsvätejšej Trojice. Nazýva sa aj Sviatok svetiel (v gréčtine Eorte ton foton), pretože pravé a nedostupné svetlo Svätej Trojice sa zjavilo a vyžarovalo na Krista – Bohočloveka, ktorý od tej chvíle je poslaný ohlasovať svetu Božie slovo. Naproti tomu v latinskom liturgickom kalendári tento sviatok pripomína predovšetkým poklonu Mudrcov a zjavenie Krista Spasiteľa ľuďom, aj takým vzdialeným ako Mudrci.

Odkedy sa slávi tento sviatok?

Najstaršia zmienka o tomto sviatku sa nachádza u Klementa Alexandrijského (2. storočie). Pôvodne sa slávil spolu s Vianocami 6. januára. Neskôr (okolo 4. storočia) sa z historických a teologických dôvodov slávenie týchto dvoch sviatkov ustálilo na dva samostatné dátumy: 25. december pre Vianoce a 6. január pre Zjavenie.

Aký je zmysel tohto sviatku?

Na Vianoce sa Slovo, Boží Syn, zjavuje v noci ľudstva, sám a mlčiaci. Na jeho narodení sa zúčastňuje malý počet vyvolených: popri Márii a Jozefovi niekoľko pastierov, mudrci, anjeli. Oni sú svedkami a pozorovateľmi tajomstva jeho narodenia, ale bez toho, aby poznali pravú prirodzenosť dieťaťa. „Svojím narodením sa Boží Syn zjavil v skrytosti,“ hovorí svätý Hieronym. A svätý Ján Zlatoústý spresňuje: „A krstom, nie narodením, sa Spasiteľ dal poznať všetkým... Preto sa ‚Bohozjavením‘ (Teofániou) nenazýva deň, keď sa Pán narodil, ale deň, keď bol pokrstený“.

A večiereň predsviatku Bohozjavenia špecifikuje ešte lepšie: „Svetlý bol uplynulý sviatok, žiarivý je prítomný deň: v tomto sa Mudrci klaňali Spasiteľovi; v tomto vyvolený služobník kŕstí Pána. Tam pastieri, ktorí bdeli na poli, videli a zostali plní úžasu; tu Otcov hlas ohlásil jednorodného Syna.“ V Bohozjavení sa zjavuje Trojica, Boh hovorí: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie“ (Mt 3, 17). V krste na brehu Jordánu máme najväčšie ohlásenie Ježiša ako Božieho Syna, prvé zjavenie Boha ako Trojice a prvé zjavenie Svätého Ducha: „Otcov hlas ti vydal svedectvo.“

Nazval Ťa svojim milovaným Synom. Aj Svätý Duch v podobe holubice potvrdil pravdivosť týchto slov“ (tropár sviatku).

A tak Vianoce a Bohozjavenie, tieto dve udalosti, ktoré v Ježišovom živote delí tridsať rokov, tvoria jedno sviatočné obdobie v liturgickom živote.

Ak to teda zhrnieme, môžeme povedať, že tento sviatok obsahuje päť hlavných tém:

1. zjavenie Trojice, zreteľnej podľa troch osôb, na začiatku Kristovho verejného života;
2. naplnenie proroctiev a Zákona;
3. začiatok spásy s osvietením stvorenia;
4. požehnanie matérie;
5. sviatosť Kristovho krstu, vnímaná ako ikona krstu kresťana: „synovia v Synovi“.

Bohozjavenie je určite prejavom Božej slávy a moci, ale predovšetkým je zjavením Božej lásky. Ak v Starom zákone si Pán vyvolí ľud Izrael a z čistej lásky mu odpustí hriechy, v Novom zákone sa táto Božia láska naplno uskutočňuje v láske Otca k svojmu jednorodenému Synovi, v ktorom necháva spočívať Ducha a potom ho vylieva na všetkých ľuďoch a pre ich spásu.

A tak svojou prítomnosťou vo vodách Jordánu Pán obnovuje človeka, obeť skazy, a celé stvorenie. Všetci sa stávame účastníkmi na Kristovom krste, ktorý ničí sily zla a uvádza nás do spoločenstva s Bohom. Prostredníctvom pôsobenia Ducha sme aj „osvietení“ a v Kristovi sa stávame „milovanými“ Otca.

Ako je pri Ježišovom krste predstavená postava Jána Krstiteľa?

Jánovi Krstiteľovi a Predchodcovi je zverené poslanie ohlasovať príchod Mesiáša podľa Malachiášovho proroctva (3, 1): „Hľa, posielam svojho posla pred tvojou tvárou on ti pripraví cestu“ (Mk 1, 2). Jeho kázanie je silnou výzvou k pokániu a kajúcnosti: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo“ (Mt 3, 2) a mnohí z celého Judska sa hrnuli, aby vyznali svoje hriechy a nechali sa pokrstiť v Jordáne.

Ján ich však upozorňoval: „Po mne prichádza mocnejší, ako som ja. Ja nie som hoden ani zohnúť sa a rozviazať mu remienok na obuvi. Ja som vás krstil vodou, ale on vás bude krstiť Svätým Duchom“ (Mk 1, 7 – 8). Stretnutie Predchodcu s Ježišom, ktorý ho žiada, aby ho pokrstil, zdôrazňuje práve Krstiteľovu nehodnosť oproti svojmu Stvoriteľovi: „Blato naliehavo prosí svojho Stvoriteľa: Prečo mi prikazuješ niečo, čo ma prevyšuje? To ja potrebujem tvoj krst, ty si bez hriechu, sláva Tebe!“ (tropár večierne).

Jánova úcta k Pánovi je jasným potvrdením Božej svätosti oproti hriechu človeka, ktorý potrebuje očistenie od zla. Preto nemá zmysel krstiť toho, ktorý je svätý, čistý, slobodný: „Kto to kedy videl, aby sa očisťovalo slnko, ktoré žiari od prirodzenosti? Prečo by som mal umyť vo vodách teba, ktorý si odleskom slávy a odtlačkom Otca? Prečo by som sa ja slama mal dotýkať ohňa tvojho božstva?“ (kánon utierne).

A predsa Krstiteľ musí prekonať túto bázeň, pretože Kristov krst je podmienkou našej spásy. Stvoriteľova blahosklonnosť zdôrazňuje, ako dokonalý Boh chcel ponížiť seba samého a stať sa podobným ľuďom: „Ten, ktorý sa zahaľuje svetlom ako plášťom, sa kvôli nám ráčil stať nám podobným a dnes sa zaodel vlnami Jordánu. Nie preto, že by osobne potreboval očistenie, ale preto, aby vo svojej osobe vykonal naše znovuzrodenie“ (lítia sviatku).

Aký dar milosti prináša toto tajomstvo do môjho života?

Sväté Bohozjavenie osobitne zdôrazňuje dôležitosť krstu na odpustenie hriechov. Toto tajomstvo nás vedie k rozjímaniu o našom krste. Aj my sme sa skrze Krista a v Kristovi stali svetlom. Preto sa novopokrstení v byzantskej cirkvi nazývajú „osvietení“, lebo sú odetí „Svetlom“, ktoré ich vedie, sú znovuzrodení do života.

Boží Syn, jediný bez hriechu, ako to vyniká z liturgických textov, nepotrebuje krst, ale keďže prijal do seba aj ľudskú prirodzenosť, „vo vodách Jordánu utopil hriechy celého ľudstva“. „Dnes Pán vo vodách pochováva hriech človeka“. Ale vykúpenie sa uskutočnilo aj pre celé stvorenie: následkom toho je posvätená aj voda, prameň života pre každé stvorenie. V Kristovi sa teda uskutočňuje „pôvodné stvorenie“ a „nové stvorenie“.

„Na počiatku sveta bola voda, na začiatku evanjelia Jordán,“ píše svätý Cyril Jeruzalemský. Pri prvotnom stvorení sa Boží Duch vznášal nad vodami a Boh povedal: „Buď svetlo!“, tak ako v Jordáne vyžaruje svetlo evanjelia.

Kto verí v Krista, krstí sa v mene Trojice. Ponorením do vody zomiera hriešny človek a vynorením z vody sa rodí nový človek v Božej slobode. Tento nový život je možný len prostredníctvom daru Svätého Ducha a Svätý Duch pôsobí v spoločenstve veriacich, ktoré je cirkvou. Úplné začlenenie do spoločenstva sa uskutočňuje myropomazaním a eucharistickým prijímaním, ku ktorému sa pristupuje ihneď po krste a myropomazaní.

Farské oznamy

"Jubilejná púť gréckokatolíkov zo Slovenska do Ríma sa uskutoční v dňoch 24-27.10.2025. Ak plánujete putovať skupinovo autobusom, alebo letecky, je nutné sa prihlásiť do 19/1. Po tomto termíne to bude možné už len ak sa niekto odhlási, alebo len individuálne. Informácie o možnostiach púti a prihlasovaní nájdete na plagáte." (<https://jubilejnaput.grkatke.sk>)

Liturgický program od 08.01.2024 do 21.01.2024

<i>Dátum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
06.01 Po.	07:15 08:00 10:00 11:30	Utieraň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom.	Za farské spoločenstvo Na úmysel darcu Na úmysel darcu	SVÄTÉ BOHOZJAVENIE NÁŠHO PÁNA, BOHA A SPASITEĽA JEŽIŠA KRISTA. Myrovanie - Svätenie domov
07.01 Ut.	16:30	Sv. liturgia csl.	† z r. Firmentovej	Zhromaždenie k svätému a slávnemu Pánovmu prorokovi, predchodcovi a krstiteľovi Jánovi.
08.01 St.	16:30	Sv. liturgia csl.	† Ján Kerpčár (40 dňová)	Náš prepodobný otec Juraj Chozebita. Naša prepodobná matka Dominika.
09.01 Št	16:30	Sv. liturgia csl.	† Michal Šenitka	Svätý mučeník Polyeukt.
10.01 Pia.	16:30	Sv. liturgia csl.	† z r. Anny Kopčikovej	Náš otec svätý Gregor, nysský biskup. Prepodobný Domicián, melitenský biskup.
11.01 So	-	-	-	Náš prepodobný otec Teodóz, vodca mníchov spoločného života.
12.01 Ne.	10:00 11:30	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia rom.	ZBP r. Emila Kravca ZBP r. Jána Leška	NEDEĽA PO OSVIETENÍ. 1.hlas Zbierka na GTF a cirkevné školy
13.01 Po.	16:30	Sv. liturgia csl.	ZBP r. Šimkovej	Svätí mučeníci Hermyl a Stratonik.
14.01 Ut.	16:30	Sv. liturgia csl.	† Anna Čudejková (40dňová)	Pamiatka odchodu do večnosti svätej apoštolom rovnej Niny, osvietenky Gruzínska.
15.01 St.	16:30	Sv. liturgia csl.	ZBP r. Šenitkovej 243	Naši prepodobní otcovia Pavol Tébsky a Ján Chatrčnik.
16.01 Št	16:30	Sv. liturgia csl.	† z r. Ivana Filička 45	Poklona úctyhodným reľaziám svätého a vŕchválného apoštola Petra.
17.01 Pia.	16:30	Sv. liturgia csl.	ZBP r. Anny Kopčikovej	Náš prepodobný a bohonositel'ský otec Anton Veľký. Ruší sa zdržanlivosť' od mäsa
18.01 So.	-	-	-	Naši otcovia svätý Atanáž a svätý Cyril, alexandrijskí arcibiskupi.
19.01 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utieraň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večieraň	ZBP r. Katruškovej ZBP r. Trúchlej Za farské spoločenstvo	NEDEĽA 35. TÝŽDŇA PO PÄTDESIATNICI. 2. hlas